

AZ ELŐTERJESZTÉS SORSZÁMA: 173.

MELLÉKLET: - db

TÁRGY: Német nemzetiségi kultúra Szekszárdon - tájékozódás a civil szervezetek tevékenységéről

ELŐTERJESZTÉS

SZEKSZÁRD MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA KÖZGYŰLÉSÉNEK

SORON KÖVETKEZŐ RENDES ÜLÉSÉRE

ELŐTERJESZTŐ:

**Farkas Pál Györgyné elnök (Szekszárdi
Német Nemzetiségi Önkormányzat)**

AZ ELŐTERJESZTÉST KÉSZÍTETTE:

**Farkas Pál Györgyné elnök
dr. Horváth Annamária köznevelési referens**

ELŐADÓ:

Farkas Pál Györgyné elnök

KEZELÉSI MEGJEGYZÉS:

VÉLEMÉNYEZÉSRE MEGKAPTA:

EGYÉB SZERVEZET:

MEGTÁRGYALTA:

HATÁROZAT SZÁMA:

**Kulturális, Turisztikai és Városmarketing
Bizottság**

../2025. (VI. ...) határozat

TÖRVÉNYESSÉGI VÉLEMÉNYEZÉSRE BEMUTATVA:

.....
dr. Zsikó-Gál Klaudia
jegyző

Terjedelem: 1 + 7 oldal

Tisztelt Közgyűlés!

Megköszönve a közgyűlés adta lehetőséget, a német nemzetiségi kultúra ápolásának szekszárdi képviselőiről és a német nemzetiségi kultúra aktuális helyzetéről, az elért eredményekről és a tapasztalt nehézségekről az alábbi tájékoztatást adom:

I. A német nemzetiségi kultúra helyi, a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat által is figyelemmel kísért és támogatott képviselői:

A nemzetiségi kultúra megismertetésében és ápolásában az alábbi hat szervezet (egyesület, alapítvány) és intézmény tölt be kitüntető szerepet. Önkormányzatunk az elmúlt években egyedi kérelmeket elbírálva tudta támogatni a civil szervezetek hagyományápoló, kulturális programjainak megvalósulását.

1. Libelle Német Játsszóház Egyesület (elnöke: Scherer-Csabai Gyöngyi)

Az egyesület 2018 szeptembere óta végzi munkáját, székhelye Szekszárdon, a Rákóczi utca 35-ben van, célközönsége a legfiatalabb korosztály, a 0-12 évesek. Német játszóházuk heti rendszerességgel várja az érdeklődőket, havonta az óvodás korosztályt. A gyerekek mondókákat, dalokat hallhatnak és tanulhatnak. Nyaranta német nemzetiségi napközit működtetnek általános iskolások számára Alsónánán napi táborbérlettel, háromszori étkezéssel. A táborban a résztvevők megismerkednek többek között a kosárfonó, fazekas, gyertyaöntő és mézeskalácsos mesterségekkel. Nemzetiségi tematikájú kirándulásokat is szerveznek, többnyire tájházlátogatással.

2023-ban Szekszárdon megritkultak a játszóházi foglalkozásaik, majd 2024-ben más formában folytatódtak. Egyre kevesebb szülő szánta rá magát, hogy a gyermekével közösen, valóban együtt, aktív résztvevőként vegye igénybe a kínált lehetőséget. Időközben a Szent József Iskolaközponttal alakult ki jó kapcsolatuk: az intézmény óvodájában havi két alkalommal, szombaton tartanak „német hangolódó” programot.

A vidéki településeken (Somberek, Bonyhád, Várdomb stb.) továbbra is nagyobb az igény az egyesület szolgáltatásaira. Ezekben a településeken a helyi önkormányzatok fizetik a foglalkozásokat a felmerülő útiköltséggel együtt.

Tavaly Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzatától nyertek támogatást, de ezen kívül nem sok lehetőségük van pályázni.

A buszköltségek megnövekedése miatt elsősorban utaztatás céljára, illetve előadói díjra igényelnének támogatást.

2. Sternlein Egyesület (elnöke: Misli Zsolt)

A civil szervezet eredetileg Sternlein Harmonika Zenekar Egyesületként alakult meg, ma azonban már más tevékenységet folytatnak, jelenlegi tagságuk alapját a korábban

a Wunderland Óvodába járt gyerekek szüleinek csoportja alkotja. A Libelle egyesülethez hasonlóan ők sem folytatnak művészeti tevékenységet, céljuk a közösségteremtés. A német nemzetiségi kultúrához kapcsolódó tevékenységük elsősorban a nemzetiségi úticélú, többnyire autóbuszos kirándulások szervezése, a nemzetiségi kulturális műsorok, fesztiválok látogatása, valamint az évi rendszeres közösségi táborozás.

Ők is tapasztalják, hogy a nemzetiségi nevelés-oktatás az általános iskola felső tagozatán már szinte csak nyelvtanulást jelent, a középiskolában pedig eltűnik. A fiatalabb korosztály hagyományokkal való megismertetése leginkább az óvodában és az alsó tagozaton valósul meg, ott a gyerekek is nyitottak ezekre az ismeretekre.

Programjaikra nem csak a nemzetiségi résztvevőket várják, nyitottak minden érdeklődő felé.

3. Ifjúsági Fúvószenekari Alapítvány (művészeti vezető: Kolozsvári Gábor)

Az Ifjúsági Fúvószenekar 1988-ban alakult a Liszt Ferenc Zeneiskola igazgatójának, Thész Lászlónak kezdeményezésére a zeneiskola fúvós tanszakának tanulói részvételével, és azóta is az intézmény keretei között működik. Az alapítvány 1991-ben jött létre azzal a céllal, hogy a zenekar pénzügyi támogatására lehetőséget biztosítson.

Szekszárd Megyei Jogú Város kiemelkedő művészeti együttesei között tartja őket nyilván, működésüket anyagilag is támogatja.

A zenekar a megalakulás óta több száz résztvevő segítségével színesíti a város életét, teszi emlékezetesebbé az ünnepeket, melyeknek állandó szereplője. Rendszeresen vesznek részt minősítő koncerteken, komoly elismerésnek örvendenek.

2023. szeptemberében fontos változás történt a zenekar életében. A korábbi vezető (egyúttal az alapítvány kuratóriumának elnöke), Kovács Zsolt, visszavonult, helyét átadta Kolozsvári Gábornak.

Az új karnagy több újítást hozott a zenekar működésébe: több könnyűzenei átíratot sajátítanak el és mutatnak be, szélesebb körben alkalmazzák az ütőhangszereket, Facebook-oldalukat rajongói oldallá fejlesztették, ezáltal követőik száma 700-ról 1000 főre emelkedett.

2024-ben 11 fellépésük volt, Decsen, Sióagárdon is felléptek. A zenekar létszáma nőtt, jelenleg 50 zeneiskolás és 15 egyéb fiatal alkotja.

Idén online zenekari versenyen vesznek részt, országos fúvószenekari karmesterkurzust szerveznek a Magyar Fúvószenei és Mazsorett Szövetséggel, valamint minősítő hangversenyt készítenek elő.

Két alapítványuk, az Ifjúsági Fúvószenekari Alapítvány és az Ifjúsági Gitárzenekari Alapítvány összeolvadása folyamatban van.

4. Német Nemzetiségi Tűzoltó Fúvószenekar Egyesület – Alisca Brass Band (elnök: Csepregi Péter)

Az Alisca Brass Band is Szekszárd Megyei Jogú Város kiemelkedő művészeti együtteseinek közé tartozik, jelenlegi formájában 1992-től működik. A zenekar állandó, rendszeres résztvevője a városi ünnepeknek, éves (szintén rendszeres) nagykoncertjét a Babits Mihály Kulturális Központban tartja.

Az egyesület legfontosabb feladata a német nemzetiségi zenei kultúra ápolása, ezért a zenekar repertoárját is ennek megfelelően alakítják, fejlesztik. A tagok száma 2024-ben 40 fő, az utánpótlást az Ifjúsági Fúvószenekar biztosítja.

Az elmúlt években próbatermi gondjaik voltak. 2022-ben a Szekszárdi Német Nemzetiségi Egyesület segítette őket (a Heinek Ottó Községi Házban kaptak helyet), 2023-tól a Babits Mihály Kulturális Központ rendezvénytermét, illetve márványtermét kapták meg erre a célra. Ma már egy raktárhelyiség is biztosított a számukra.

2023 őszén náluk is karnagyváltás volt, a zenekar vezetését Kolozsvári Gábor vállalta el.

Havi egy fellépést tudnak vállalni, de a Szekszárdon kívüli fellépésekre eljutniuk komoly problémát jelent, a magas busz költség miatt.

Legfőbb támogatójuk Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata és néhány helyi vállalkozás. Éves költségvetésük másfél millió forint, gazdálkodásuk stabil.

Több pályázati próbálkozásuk a Bethlen Gábor Alapkezelő felé eredménytelen volt, illetve az igényelt összeg harmadát sikerült csak elnyerniük.

5. „Mondschein” Szekszárdi Német Nemzetiségi Kórus Egyesület (elnök: Mikola Péterné)

A Tolna megye falvaiból Szekszárdra beköltözött német származású lakosság köréből 1978-ban létrejött Szekszárdi Német Nemzetiségi Baráti Kör Kórusa 2004-ben alakult át a fenti egyesületté. Céljuk a német nemzetiségi hagyományőrzés, a környékbeli német népdalok gyűjtése és népszerűsítése. Gyűjtőmunkájuk kiterjed a sváb népszokásokra is. 2001-től Szekszárd Megyei Jogú Város őket is kiemelkedő művészeti együtteseként tartja nyilván. 2024-ben az egyesületnek 27 tagja volt.

Rendszeresen vesznek részt német nemzetiségi hagyományőrző együttesek különféle rendezvényein, valamint - kiváló eredménnyel - kórusminősítő hangversenyeken is. Szoros partnerkapcsolatokat ápolnak a többi magyarországi német nemzetiségi kórusral, és számos külföldi kapcsolatuk is van.

Nem csak nemzetiségi rendezvényeken vállalnak fellépést. 2024-ben részt vettek a Magyar Kultúra Hete gálaműsorán, illetve a szekszárdi Élő Szeretet Embertársainak rendezvényén is.

Fontosnak tartják az utánpótlásnevelést is, szoros kapcsolatot ápolnak a Szekszárdi Dienes Valéria Általános Iskolával. Énekes foglalkozásokat, népviseleti bemutatókat, történelmi előadásokat tartanak a városi oktatási intézmények nemzetiségi napjain, melyeken a sváb ételeknek és süteményeknek a gyerekekkel közös készítése is kedvelt program.

A tavalyi fellépéseik száma 15 volt, de esetükben is gondot jelent az utazási költség, ami miatt több felkérést is vissza kellett utasítaniuk.

6. Deutsche Bühne Ungarn – Magyarországi Német Színház (igazgató: Lotz Katalin)

Az intézmény nemcsak Szekszárd és Tolna vármegye egyetlen állandó kőszínháza, hanem egyúttal Magyarország egyetlen német nyelvű színháza is. 1983-ban Tolna megye önkormányzata alapította Szekszárdi Német Színház néven, 1994-től működnek jelenlegi helyükön, a Garay tér 4. szám alatti, 80 férőhelyes nézőterrel rendelkező épületben. 2004-től a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatával közös fenntartásba kerültek, jelenleg pedig a nemzetiségi önkormányzat az egyedüli, önálló fenntartójuk.

A színház feladata – a fenntartó feladatával összhangban – a német nyelv és szellemi örökség, a történelmi tradíciók és a magyarországi német identitás megőrzése és támogatása.

2022 és 2024 között évadonként egy-egy 5-12 éveseknek szóló mesejátékkal, középiskolásoknak szóló előadással és szórakoztató darabbal jelentkezték. Kétévente új osztálytermi előadást hoznak létre, és ugyancsak kétévente visznek színre új, a magyarországi németek történelmével vagy irodalmi alkotásával kapcsolatos darabot. E mellett nem hiányoznak repertoárjukból a klasszikus darabok és a dokumentarista előadások sem, melyek magyar és német nyelven is megtekinthetők, továbbá Budapesten és a határon túl is láthatóak.

Fontos szerepet töltenek be a gyermekek német nyelvhez szoktatásában. Zsebszínházként osztálytermekben, interaktív formában tartanak meseelőadásokat, foglalkoznak színházpedagógiával is: előadás előtt tematikus beszélgetéssel, háttérinformációk ismertetésével, játékos foglalkozással hangolják rá a gyerekeket a színházi élményre (ezek a háttérinformációk letölthetőek honlapjukról is).

2008 óta diákszínjátszó csoportot is működtetnek, jelenleg 15 növendék részvételével (Junge DBU).

Minden lehetséges pénzügyi forrást felkutatnak, több támogatójuk is van. A Kulturális és Innovációs Minisztérium mellett a német nagykövetség évente 6 előadás költségét finanszírozza, a Goethe Intézet osztálytermi előadásokat vásárol meg, a Tolna Megyei Német Nemzetiségi Önkormányzat jegyeket vásárol (melyeket később pályázat útján juttat el a közönséghez). Az Institut für Auslandsbeziehungen szakmai továbbképzéseket támogat számukra, az Osztrák Kulturális Fórum pedig kétévente

egy osztrák kötődésű produkció részfinanszírozását vállalja, valamint segíti az iskolákat előadások vásárlásával.

Egyéb tevékenységükkel is támogatják a szekszárdi kulturális életet és azok szereplőit: otthont adnak civil rendezvényeknek (pl. Szekszárdi Gitár Egyesület rendezvénysorozata), biztosítják a hangtechnikai háttérrel (Élő Szeretet Embertársainak).

2025-ben 5 új bemutatót terveznek, idén a kortárs drámairodalomra helyezve a hangsúlyt. Színjátszó találkozónak adnak helyet német nyelvű gimnáziumok számára, illetve gyermekszínházi fesztivál megyei fordulójának és országos versmondó versenynek helyszínét is biztosítják.

Az ismertetett szervezetek és a színház az eltelt időszak tapasztalatairól a nemzetiségi önkormányzat testületi ülésén, együttes beszélgetés és információcsere formájában számoltak be. Valamennyiük célja, hogy az egészen fiatal korosztálytól a felnőttek, az idősebb korosztály számára is tartalmas szórakozást nyújtsanak, segítsék a hagyományok ápolását úgy, hogy közben ne csak a nemzetiségi származásúaknak biztosítsanak ismeretbővítési lehetőséget a német nyelvvel és a kultúrával kapcsolatban.

II. A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat és a Szekszárdi Német Nemzetiségi Egyesület kulturális tevékenysége:

A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat (a továbbiakban: SZNNÖ) 2025-ben ötödik alkalommal hirdetett meg rajzpályázatot, illetve illusztrációs alkotói pályázatot általános és középiskolás tanulók részére. A pályázat célja kettős: megismertetni a németiség történetét az általános és középiskolásokkal, illetve segítséget nyújtani a német népismeret oktatásához. A kezdeményezés népszerűségét bizonyítja a több mint 180 beérkezett alkotás, melyeket kiállítás keretében, a Babits Mihály Kulturális Központban tártunk a közönség elé.

Az SZNNÖ képviselő-testülete – mint az „Ungarndeutsche” című magazinműsor 2024. évi gyártását támogató önkormányzati közreműködő – ismét pénzügyi támogatást igénylő sikeres egyedi kérelmet nyújtott be a Miniszterelnökség Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárságához. A kapott támogatás 16 millió Ft.

Több filmvetítést is szerveztünk. A nagy érdeklődésre való tekintettel Udo Pörschke „Egy frankföldi polkázni tanul” című dokumentumfilmjét vetítettük, mely a magyarországi németek életét mutatja be.

A legnagyobb kulturális projektünk a német nemzetiségi tanösvény, mely – látogatottsága alapján – igen népszerű a helyi és környékbeli német nemzetiségi oktatásban részt vevő iskolák és pedagógusok körében, de a német önkormányzatok, egyesületek csoportjai is látogatják.

Partnervárosi delegáció is érdeklődéssel járta végig a tanösvény tábláit.

III. Javaslatok Szekszárd Megyei Jogú Város és a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat jövőbeli kulturális együttműködésére:

A tanösvénnytáblák környezetének tisztántartásában kérem a Tisztelt Közgyűlés támogató segítségét.

A régi Pünkösdi Fesztivál hangulatának megteremtése érdekében szeretném Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzatát kérni a városi Pünkösdi Fesztivál szervezésével kapcsolatos további együttműködésre, amely az idei évben már elkezdődött. Az SZNNÖ nevében felajánlom a német nemzetiség (egyesületünk és más civil szervezetek) tevékeny részvételét a program megvalósításában.

Kérem a Tisztelt Közgyűlést az előterjesztés megtárgyalására és a határozati javaslat elfogadására.

Szekszárd, 2025. június 17.

Farkas Pál Györgyné
Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat
elnöke

Határozati javaslat

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének

../2025. (VI. ...) határozata

a német nemzetiségi kultúra képviselőiről és tevékenységükről Szekszárdon

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése

1. megköszöni a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat elnökének a német nemzetiségi kultúra képviselőiről és tevékenységükről szóló összefoglaló tájékoztatóját, és tudomásul veszi azt;

Határidő: a határozathozatal napja

Felelős: Berlinger Attila József polgármester

2. felhatalmazza a Szekszárdi Közművelődési Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság ügyvezetőjét, hogy a soron következő Pütkösdi Fesztivál megszervezésével kapcsolatban továbbra is folytasson egyeztetéseket a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzattal és a német nemzetiségi kultúra helyi képviselőivel is.

Határidő: a határozathozatal napja

Felelős: Berlinger Attila József polgármester

Gonda Mária ügyvezető